

ΘΕΑΤΡΟ

— Θέατρο Κοτοπούλη «Ἐλευθέρα Σκηνή» :
Somerset Maugham «Τερή φλόγα» (Δράμα
οὲ 3 πράξεις).

Ο Μώρις Τρέμπετ, ἀεροπόρος, ἔπεσε ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνο του κ' ἐπειθε μᾶς μεγάλη θλάση τῆς σπονδυλικῆς στήλης ποὺ τὸν κρατεῖ παράλυτο ἐπάνω σὲ μὰ καρέκλα κ' ἔχει προδιαγράψει τὴν ὁριστική του ἀκινησία καὶ τὸ μοιραίο τέλος του. Ἐτσι, καρφωμένος στὴν πολυθρόνα του, περνᾷ τὶς ἡμέρες του, γεμάτος πίκρα για τ' ἀδικοσακατεμένα νειστά του, στὸ σῆμα του, ἀνάμεσα στὴν νεαρὴ γυναικά του τῇ Στέλλα, μὲ τὴν ὅποιαν παντρεύθηκεν ἀπὸ ἔρωτα ἑδῶ κ' ἔνα χρόνο, τὴν μητέρα του, τὸν ἀδελφό του, Κόλιν, τὸ γιατρὸ Χάρθεστερ, ποῦ τὸν ἐπιτικέπτεται ταχτικά καὶ τὴν Μίς Οὐέιλαντ, τὴν νοσοκόμα ποῦ δὲ λείπει ποτὲς ἀπὸ κοντά του.

Ολοὶ τὸν ἀγαποῦν κ' ἡ Στέλλα, ἡ γυναικά του, τοῦ δίνει δὴ τῆς τὴν ἀφοσίωσην. Μὰ ὁ Μώρις δὲν τὴν ἀγαπᾷ μὲ τὸν νοσηρὸ πλαστικὸ ἔρωτα μὰ μ' ὅλη τῇ δύναμη τοῦ σεξουαλικοῦ του ἐντικτοῦ κ' εἶνε δυστυχῆς ποῦ ἡ ἀγάπη αὐτῆς μένει ἀνικανοτοίητη. Τὸ ἴδιο κι' ἡ Στέλλα. Κι' αὐτῆς ὁ ἔρωτας ἥταν σεξουαλικὸς καθαρός. Τάρα πάσι πειά. Δὲν τῆς ἀπομένει πορὰ νὰ τοῦ δώσει τὸν οίχτο της καὶ τῇ συμπάθειᾳ τῆς. Μὰ τὸν ἔρωτα ποῦ τῆς ὑπαγορεύουν τὸ

νεανικό της ἐνστικτο καὶ ἡ γεμάτη ὑγεία ζωῆς, τὸν δίνει μοιραία στὸ πέρασμα τῶν πέντε χρόνων ποὺ ἀκολουθοῦν, στὸν ἀδελφό τοῦ ἀνδρός της, στὸν Κόλιν.

Οἱ σχέσεις τῆς Στέλλας καὶ τοῦ Κόλιν πρωτορούν κ' ἐνα πρωὶ ὁ Μώρις βρίσκεται πεθαμένος στὸ κρεβάτι του. "Ολοὶ εἰνε συντετριψμένοι. Ο γιατρὸς πιστοποιεῖ θάνατο ἀπὸ καρδιακὴ συγκοπὴ κ' εἴνε ἔτοιμος νὰ υπογράψῃ τὴν ἀδεια ταφῆς. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἔρχεται ἡ νοσοκόμα καὶ ἀπαιτεῖ νεκροψία. —Νεκροψία γιατί; —Γιατὶ δὲν πέθανες ὁ Μώρις, ἀλλὰ τὸν ἐδολοφόνησαν —Ἀνοντεῖς... —Καθόλου. "Αν δὲν γίνει νεκροψία θὰ πάγι στὸν εἰσαγγελέα καὶ θ' ἀναφέρῃ τὸ γεγονός διτὸν ἀπὸ τὸ μπουκάλι τῶν ναρκωτικῶν ἐλειπαν πέντε δισκία χλωραλίνης ποῦ ἥσαν σὲ θέση νὰ δηλητηριάσουν τὸν ἄρρωστο. —Μήτως αὐτοκτόνησε τότε; —Οχι, τὸ μπουκαλάκι ἥταν στὸ λουτρό, φηλὰ στὸ ράφι κ' ἥταν ἀδύνατο στὸν ἄρρωστο νὰ τὰ πάρῃ. —Τότε ποιὸς τῶκαμε αὐτό; —Η Στέλλα ἔγινκε τελευταία ἀπὸ τὸ δωμάτιο τοῦ ἄρρωστου χθὲς βράδυ καὶ διάταξε νὰ μὴν τὸ συντήρησεν τὸ πρωὶ ἐνωρίς. Ἐπιπλέον ἡ Στέλλα παρουσιάζει σημεία ἐγκυμοσύνης καὶ φυσικὰ ἔνοχης... Αὐτά καταγγέλλει ἀδυσώπητα σὰν Νέμοις ἡ νοσοκόμα. "Ολοὶ ἐκλήπτονται πλὴν τῆς μητέρας. Η Στέλλα συντριψμένη ὄμολογει πῶς εἰνε ἔγκυος ἀπὸ τὸν Κόλιν, μὰ τὸν ἀνδρα τῆς δὲν τὸν ἐδηλητηρίασε. "Οχι. Γιατὶ νὰ μιλᾶ μὲ τόσο μίσος ἡ νοσοκόμα; Μιλᾶ ἔτσι γιατὶ τὸν ἀγαποῦσε: "Οταν δοῖο οἱ γύρω του δὲν τοῦ ἔδειχναν παρὰ μᾶς ἀκαδημαϊκή ἀροσίωση, συμπάθεια ἡ οἰκο, αὐτὴ τὸν ἀγάπησε σιγά - σιγά, σὰν ἀδελφή, σὰν μάνα, σὰν ἔρωμένη. Καὶ τώρα τὸν ἔχασε. Τῆς τὸν πήρανε. Ζητεῖ ἐκδίκησην.

Μὰ ἡ μητέρα ψύχραιμη, ἀνυψώνεται σὲ σύμβολο ἀνώτερης ἡθικῆς καὶ ἀνεπηρέαστης λογικῆς κ' ἔξηγει τὰ πράγματα. Τὸ διτὸν ὁ γυιός της ὁ Κόλιν καὶ ἡ Στέλλα είχαν σχέσεις ἔρωτικὲς τὸ ἥζερε καὶ τὸ ἀνέλετο, γιατὶ ἀν δὲν ἔγινόταν αὐτὴ ἡ ίδια θὰ είνχοταν στὴ νύφη της τῇ Στέλλα νὰ βρῇ ἔρεστη. Γιατὶ ἡ Στέλλα ἔδωσε δι, τι μποροῦσε στὸν ἀνδρα τῆς. Ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸν δώσῃ τίποτε ἀλλο. Κι' δμως είχε δικαιώματα νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀγαπηθῇ κι' αὐτῇ σὰν γυναικά καὶ σὰν μητέρα. Εἶνε ἀντίθικη ἡ ἡθικὴ ποῦ θὰ ἐμποδίσῃ τὰ δικαιώματα αὐτά. Κ' ἔκανε πολὺ καλά. Μὰ δοταν τὰ πράγματα προχώρησαν κ' ἡ Στέλλα ἔμεινε ἔγγυος κι' ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ ἥταν κίνδυνος νάντιληρθῆ αὐτὴν τὴ κατάσταση ὁ σακατεμένος ἀντρας της, τότε ἡ μητρικὴ της στοργὴ τὰ ἔζυγισε δλα. Ο Μώρις δὲν είχε κανένα σκοπὸ στὴ ζωή, καμμιά ἐλπίδα σωτηρίας. "Ο, τὸν συγκρατοῦσε ἥταν ἡ ἀγάπη τῆς γυναικάς του. Μὰ τώρα δουν νάταν θὰ καταλάβαινε τὴν πλάνη του. Γιατὶ νὰ δοκιμάσῃ ἄλλο ἔνα τέτοιο χέπτημα τὸ ἀγαπημένο παιδί της; Τοδδώσει λοιπὸν αὐτὴ ἡ ίδια ἡ μητέρα του τὴ χλωραλίνη καὶ τὸν πήρε πίσω τὴ ζωή ποῦ τοῦ είχε δώσει. Τὴν συμπαθεῖ τὴν Μίς Οὐέιλαντ, τὴν νοσοκόμα ποῦ μὲ ἀληθινὸν ἔρωτα τὸν ἀγάπησε. "Ἄς μείνη μαζί της γιατὶ νὰ θυμοῦνται τὸν ἀγαπημένο τους νεκρό. Κ' ἡ Στέλλα

ποσ ἔξισον τὴν ἀγαπάει γιὰ τὴν ἀφοσίωση ποῦδεις στὸν ἄντρα τῆς ἃς πάτει μὲ τὸν ἄλλον τὸ γυνό της μακρύά, νὰ παντρευτοῦν, νὰ ζήσουν, νὰ εὐτυχήσουν. Ἐτοι ἡταν τὸ σωστὸ καὶ τὸ ἥθικό, μιὰ κι' ἡ μοῖρα εἶχεν ἀνέκκλητα καταδικάση τὸ φτωχὸ τὸ Μάριο. Ἐμπρός σ' αὐτὴν τὴν ἀκλόνητη φιλοσοφία, ἡ νοσοκόμα—Νέμεσις λυγίζει, παραδέχεται, σιωπᾷ...

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπόθεση τῆς «Ιερῆς φλόγας». Στὴν α' πράξη γίνεται ἡ γνωριμία μὲ τὰ πρόσωπα καὶ τὶς σχέσεις τους. Στὴ β' πράξη ἐμφανίζεται ἡ νοσοκόμα—Νέμεσις μὲ τὴ φριχή της ἀποκάλυψη καὶ τὸ δριμὺ της κατηγορητήριο. Στὴν γ' πράξη ἐμφανίζεται ἡ μητέρα ὡς σύμβολο τῆς φυσιολογικῆς ἥθικῆς ποσ βάζει τὰ πράματα στὴ θέση τους.

Ἡ «θέση» ποσ ἀναπτύσσει καὶ ὑποστηρίζει ὁ συγγραφέας βασίζεται ἐπάνω στὴ Φυσιολογικὴ Ἡθική, τῇ μόνῃ ἀλλιθινῇ κι' ἀπαλλαγμένῃ ἀπὸ τοὺς Φεύτικους συμβατισμοὺς κι' ἀποτελεῖ ἔνα στεντόρειο σάλπισμα ποσ διακηρύσσει τὸ ἀπαραίστατα δικαιώματα τοῦ σεξουαλικοῦ ἐντοκτοῦ ποσ εἶναι ὁ βασικὸς ρυθμός τῆς κάθε λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπου τους ὄργανοισμοῦ καὶ κάθε ἀνθρώπινης πράξεως.

Ὑποστηρίζει ἀκόμα ὁ συγγραφέας καὶ τὸ «δόγμα τῆς εὐθανασίας» ποσ ἀν οἱ «Νόμοι τὸ καταδικάζουν δημος ἡ Θεία δικαιοσύνη πάντα τὸ ἀθώωνει.» Τὸ «δόγμα τῆς εὐθανασίας» χάρις σὲ διάφορα περιστατικὰ τῶν τελευταίων χρόνων συζητεῖται εὐρύτατα στοὺς νομικοὺς, τοὺς ιατρούς καὶ τοὺς κοινωνιολογικούς κέκλους. Τῷρα τὸ βλέπουμε στὸ θέατρο. «Ἔχει δικαιώματα ν' ἀφαιρῇ κανεὶς τῇ ζωῇ ἐνδὲς ἀνθρώπου ποσ εἶναι καταδικασμένος νὰ πεθάνῃ γιὰ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ ἀσκοπα βάσανα; αὐτὸ εἶναι τὸ ἐρώτημα τοῦ δόγματος τῆς εὐθανασίας. «Ο Νόμος λέει δχι. Κι' δημος ὅσες παρόμοιες δίκες πέρασαν στὰ δικαστήρια, ἀθώωσαν τὸν λυτρωτὴ—δολοφόνο. «Ημονύματα στὸ Παρίσι τὸ 1924 ὅταν ἐδικάζετο ἡ Σλαβικὴ τραγωδία ποσ συνεκίνησε δῆλη τὴ Γαλλία. «Η Σταντλαθή Οδύμινσκα, μιὰ ώραιοτάτη καὶ σπάνιας μορφώσεως Πολωνίδα ἀγαπόδησε τρελλά τὸν συμπατρίωτη της συγγραφέα Ιωάννη Ζυνόδη σκα. Μερά τέσσερα χρόνια ἀμοιβαίας ἀγάπης ὁ Ζυνόδησκι προσβάλλεται ἀπὸ καρκίνο καὶ ἐγχειρίζεται, ἀλλὰ ἡ ἀρώσεια ὑποτροπάζει καὶ καθεμέρια χειροτερεύει. Γιὰ ν' ἀπαλλάξῃ τὴν ἀγαπημένη του ἀπὸ τὸ μαρτύριο τῆς ἀρώσειας του πάτει στὸ Παρίσι. «Η Οδύμινσκα τὸν ἀκολουθεῖ. Στὸ νοσοκομεῖο ποσ νοσηλεύεται δῆλοι οἱ γιατροὶ τὴν ἀπελπίζουν. «Ἀδύνατο νὰ σωθῇ. Λίγες μῆνες τοῦ μένουν νὰ ζήσῃ. Κι' ὁ ἀγαπημένος τῆς πονεῖ καὶ λυώνει. Τότε ἡ Οδύμινσκα, ἀπελπισμένη νὰ τὸν σώσῃ, τὸν σκοτώνει καὶ τὸν λυτρώνει ἀπὸ τὰ μαρτύρια του. Στὴν πολύκροτη δίκη ποσ ἀκολούθησε ὁ εἰσαγγελέας δὲν ἐδίστασε νὰ τὴν χαρακτηρίσῃ ὡς ἡρωΐδη τοῦ Τολστόη καὶ νὰ ἀπονείμῃ φόρο τιμῆς στὴ δύναμη τοῦ ἔρωτά της ποσ παρόμοιος μόνο στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ τραγωδία φαίνεται. Ἡρθε ὑστερα ἡ ὑπεράσπιση κι' ὅταν σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ διάσημος νομομαθῆς πατέρ Robere εἴπε «Κύριοι ἀφίστε την, δώστε

της τὸ δικαιώματα νὰ πάῃ ἐλεύθερη στὸν τάφο τοῦ ἀγαπημένου της νὰ σκορπίσῃ λίγους μενεχέδες ραντισμένους μὲ τὰ δάκρυά της...» δόλοκληρο τὸ ἀκροατήριο ἔξεστασε σὲ λυγμούς καὶ ζήτησε τὴν ἀθωώση της. Καὶ ἡ Ούμινσκα ἀθωώθηκε, δπως καὶ πρὸ μηνὸς ἀκόμα ἀθωώθηκε ἀπὸ τὰ Γαλλικά δικαστήρια ὁ νέος ἑκείνος ποσ σκότωσε τὴ μητέρα του γιὰ νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ μαρτύρια τοῦ καρκίνου. Αὐτὴ τὴν ἀποψή ἐπαναλαμβάνει ὁ συγγραφέας καὶ στὴν «Ιερὴ φλόγα», ἀναγνωρίζωντας τὸ δόγμα τῆς «εὐθανασίας».

Τὸ δράμα τοῦ Μάργκαρι, ἀπόλυτα ἀνθρώπινο στηριζόμενο σὲ ἀτράνταχτες ἥθικες βάσεις ἐνδὲς ἀνώτερου πολιτισμοῦ, ἀναλλει κατὰ τὸν ἐπιστημονικώτερο τρόπο περίπλοκα ζητήματα τοῦ κοινωνικοῦ συμβατισμοῦ ποσ παρέχουν σὲ συγγραφέα τὴν εὐκαρία νὰ δημιουργήσῃ τὸν δύο τύπους σύμβολα τῆς νοσοκόμας καὶ τῆς μητέρας, δηλαδὴ τῆς Ἀνθρώπινης καὶ τῆς Θείας δικαιοσύνης καὶ νὰ χρυσήσῃ τὴν ὑποκρισία καὶ τὸν ἀνθύπικο συντηρητισμὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ πουρίτινομοῦ.

Ἡ ἐκτέλεση ἡταν ἀρτια. «Ἡ Κα Μαρίκα Κοτοπούλη στὸ ρόλο τῆς Μητέρας ἔδωσε δῆλη τὴν ἐσωτερικότητα μιᾶς εὐσυνειδητῆς δημιουργίας ἀπὸ τὴν ἀνεπαίσθητη ψυχολογικὴ ἀπόχρωση τοιμένη τὴν ἀνώτερη τραγικὴ δλοκλήρωση. Οἱ κ. κ. Ροζάν (Λοχαγός), Μινωτῆς (Κόλιν), Γληνός (Γιατρός) καὶ Μυράτ στὸ μικρὸ ρόλο τοῦ Μάριος ἐπαιξαν ἀνεπληπτα. Επίσης καλή καὶ ἡ Κα Παζινού (Στέλλα). «Ἄρκετά καλή καὶ ἡ Κα Μοράτ στὸ ρόλο τῆς νοσοκόμας, ποσ λόγω τοῦ δύκου του ἡταν ίως ἀνώτερος τῶν δυνάμεων της.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΩΣΑΣ